

Αμύνταιο και Ελευθερία - Του Μητροπολίτη Φλωρίνης

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας

Η γη του Αμυνταίου είναι από εκείνους τους τόπους που θησαυρίζουν μέσα τους το φως της πίστεως. Είναι μια γη που δεν φωνάζει, αλλά ψιθυρίζει ένδοξες σελίδες από τη λαμπρή ιστορία. Αν σταθεί κανείς στην άκρη των λόφων της, θα νιώσει πως κάτι από τον ιδρώτα και την προσευχή των ανθρώπων έχει ποτίσει αυτό το χώμα. Εδώ, η ελευθερία δεν γράφτηκε σε χαρτί, αλλά χαράχθηκε σε καρδιές. Κάθε πέτρα και κάθε σταυρός μαρτυρεί πως τούτος ο τόπος πορεύτηκε πάντοτε με την πίστη στον Θεό και την αγάπη στην πατρίδα. Οι ήρωες και οι άγιοι που αναπαύονται σε αυτή τη μακεδονική γη έμαθαν στους ανθρώπους ότι εκεί όπου κατοικεί το Πνεύμα του Κυρίου, εκεί υπάρχει και η ελευθερία¹.

Πράγματι, η ελευθερία δεν είναι εξωτερική μόνο υπόθεση. Είναι δρόμος εσωτερικός, καρδιακός, ο πιο δύσκολος αγώνας του ανθρώπου. Ελευθερία

σημαίνει να σπας τα δεσμά του εγωισμού, της φιλαυτίας, της αμαρτίας και να μαθαίνεις να αγαπάς χωρίς όρους. Ο Χριστός δεν μας κάλεσε σε μια ελευθερία χωρίς όρια, αλλά σε μια ελευθερία αγιασμένη. «Στην ελευθερία κληθήκατε, αδελφοί, μόνο μην τη χρησιμοποιείτε ως αφορμή για τη σάρκα»². Δεν είναι μικρό πράγμα να είσαι ελεύθερος με τον Θεό. Είναι μεγάλη υπόθεση να μην κάνεις ό,τι θέλεις, αλλά ό,τι αγαπάς, και να αγαπάς ό,τι είναι θέλημα Θεού.

Το Αμύνταιο με τους αμπελώνες του θυμίζει τη θεία παραβολή. «Εγώ είμαι η άμπελος, εσείς τα κλήματα, όποιος μένει ενωμένος μαζί μου φέρει πολύ καρπό»³. Οι άνθρωποι εδώ γνωρίζουν πως η άμπελος για να καρποφορήσει χρειάζεται το κλάδεμα. Έτσι και ο άνθρωπος χρειάζεται την παιδαγωγία του Θεού. Ο πόνος, οι δοκιμασίες, οι αγώνες είναι το κλάδεμα της ψυχής που φέρνει καρπό. Ελευθερία χωρίς πειθαρχία είναι αυθαιρεσία. Και άνθρωπος που αποκόβεται από τον Θεό, νομίζοντας πως ελευθερώνεται, γίνεται τελικά δούλος των παθών του.

Και όμως, μέσα σε αυτή την όμορφη μακεδονική γη, η ελευθερία δεν είναι ιδέα αλλά πρόσωπο. Είναι ο Χριστός που σταυρώνεται και ανασταίνεται. Το Αμύνταιο γνώρισε σταυρούς, πολέμους, προσφυγιά, μα δεν έχασε ποτέ την ψυχή του. Γιατί κάθε φορά που οι άνθρωποι του τόπου αυτού γονάτιζαν μπροστά στην εικόνα της Παναγίας, των Αγίων έπαιρναν δύναμη να συνεχίσουν. Ελευθερία σημαίνει να μπορείς να πεις «Κύριε, γεννηθήτω το θέλημά Σου». Γιατί χωρίς τον σταυρό δεν υπάρχει ανάσταση και χωρίς θυσία δεν υπάρχει αληθινή ελευθερία. «Κανείς δεν έχει μεγαλύτερη αγάπη από αυτήν, να δώσει τη ζωή του για τους φίλους του»⁴.

Η ελευθερία, λοιπόν, δεν είναι μόνο δώρο, είναι και ευθύνη. Όταν ο άνθρωπος ξεχνά τον Θεό, η ελευθερία του μεταμορφώνεται σε σκλαβιά. Ο Απόστολος Πέτρος το λέγει καθαρά. «Να μη θεωρείτε την ελευθερία ως πρόφαση για κακία, αλλά να ζείτε ως δούλοι του Θεού»⁵. Η ελευθερία είναι δρόμος υπευθυνότητας, όχι αυθαιρεσίας. Ο πραγματικά ελεύθερος δεν είναι εκείνος που κάνει ό,τι θέλει, αλλά εκείνος που κάνει το καλό επειδή το θέλει.

Το Αμύνταιο μάς διδάσκει τη μνήμη. Οι προτομές των Μακεδονομάχων, τα σχολεία που άντεξαν, οι εκκλησιές που σώθηκαν μέσα από πολέμους, τα πρόσωπα των γερόντων που έζησαν την πείνα και την ξενιτιά, όλα είναι μαρτυρίες ελευθερίας. Γιατί η τραγουδισμένη ελευθερία δεν στηρίζεται στη λήθη, αλλά στη μνήμη. Όταν θυμόμαστε, παραμένουμε όρθιοι. Όταν ξεχνούμε, γινόμαστε ξένοι στον ίδιο μας τον εαυτό. Πλάι σε αυτή τη μνήμη, οι λίμνες του Αμυνταίου, η Βεγορίτιδα και η Πετρών, απλώνονται σαν καθρέφτες ουράνιοι. Τα νερά τους αγκαλιάζουν το φως του ήλιου και το μεταμορφώνουν σε προσευχή. Εκεί ο άνθρωπος ησυχάζει, βλέπει την αντανάκλαση του ουρανού και θυμάται ότι η ειρήνη της ψυχής είναι αντανάκλαση της ειρήνης του Θεού. Όπως τα νερά καθαρίζουν ό,τι πέφτει μέσα

τους, έτσι και η προσευχή καθαρίζει την ψυχή από τη θολούρα του κόσμου.

Αυτή η γιορτή της ελευθερίας, όταν φωτίζεται από τη χάρη γεννά πολιτισμό. Κι αυτό το βλέπουμε στην πόλη του Αμυνταίου. Στον τρόπο που ο άνθρωπος καλλιεργεί τη γη του με ευγένεια, στον τρόπο που χτίζει το σπίτι του με σεβασμό στη φύση, στον τρόπο που τιμά την Εκκλησία και τον διπλανό του. Ο πολιτισμός του τόπου είναι καρπός πίστης. Δεν είναι στολίδι, είναι μαρτυρία. Ο άνθρωπος που σέβεται τη γη και τον Χριστό, αυτός είναι ελεύθερος. Εκείνος που νομίζει πως όλα του ανήκουν, γίνεται σκλάβος των πραγμάτων του.

Κι όμως, στις μέρες μας, μπερδέψαμε την ελευθερία με την ασυδοσία. Νομίσσαμε πως ελευθερία σημαίνει να μη μας νοιάζει τίποτα, να μη δεχόμαστε κανέναν πάνω από εμάς. Μα χωρίς όρια, ο άνθρωπος χάνεται. Η ελευθερία χωρίς Θεό γίνεται μοναξιά. Ο Απόστολος Παύλος το λέει καθαρά. «Όπου υπάρχει το Πνεύμα του Κυρίου, εκεί υπάρχει η ελευθερία»⁶. Όχι όπου υπάρχει εξουσία, γνώση ή πλούτος, αλλά όπου κατοικεί το Πνεύμα. Εκεί που ο άνθρωπος ανοίγει την καρδιά του στη χάρη, εκεί βρίσκει την αληθινή ελευθερία, ακόμη κι αν βρίσκεται σε φυλακή.

Η κοινωνία μας, πλημμυρισμένη από τεχνολογία, πληροφόρηση και θόρυβο, δυσκολεύεται να ακούσει τη φωνή του Θεού. Ο άνθρωπος είναι πιο συνδεδεμένος από ποτέ και πιο μόνος από ποτέ. Τρέχει, αλλά δεν ξέρει πού πάει. Θέλει να έχει, αλλά δεν θυμάται να είναι. Το Αμύνταιο με τη γαλήνη του μοιάζει να ψιθυρίζει την απάντηση. Η ελευθερία είναι σιωπή και προσευχή. Είναι να σταθείς μπροστά στη λίμνη και να νιώσεις ότι δεν χρειάζεσαι τίποτα άλλο πέρα από το βλέμμα του Θεού. Είναι να καταλάβεις πως ο χρόνος δεν είναι εχθρός, αλλά δώρο.

«Η Βασιλεία του Θεού είναι δικαιοσύνη, ειρήνη και χαρά στο Άγιο Πνεύμα»⁷. Αυτή είναι η ελευθερία της ψυχής, η ειρήνη που δεν την ταραίζουν τα γεγονότα. Και αυτή την ειρήνη τη βλέπει κανείς στα πρόσωπα των ανθρώπων του τόπου. Όταν τους χαιρετάς, όταν μπαίνεις στα σπίτια τους, όταν τους ακούς να μιλούν για την πίστη τους. Δεν έχουν πλούτη, έχουν καρδιά. Δεν έχουν επιδείξεις, έχουν ευγένεια. Δεν κραυγάζουν, αλλά πορεύονται με σεμνότητα και φως.

Η νέα γενιά του Αμυνταίου έχει μπροστά της έναν μεγάλο σταυρό και μια μεγάλη τιμή. Να κρατήσει ό,τι της παρέδωσαν οι πρόγονοι. Να αγαπήσει τη γη, να τιμήσει την πίστη, να ενώσει την πρόοδο με τη ρίζα. Η ελευθερία του αύριο θα εξαρτηθεί όχι από την τεχνολογία, αλλά από τη συνείδηση. Όταν η καρδιά έχει Θεό, τότε και η πρόοδος έχει μέτρο και σκοπό. Η ελευθερία είναι πάντοτε σταυρός και δώρο μαζί. Ο Κύριος μάς ελευθέρωσε όχι με λόγια, αλλά με το αίμα Του. «Ο Χριστός μάς έκανε ελεύθερους»⁸. Αυτή είναι η μεγαλύτερη φράση του Ευαγγελίου. Δεν υπάρχει ελευθερία χωρίς θυσία, ούτε χαρά χωρίς πόνο. Μα υπάρχει φως μέσα σε κάθε

σταύρωση, όταν ο άνθρωπος αγαπά. Και τότε η ελευθερία γίνεται ευχαριστία.

Το Αμύνταιο, με τη σεμνότητά του και τη γενναία του ψυχή, είναι καθρέφτης αυτής της αλήθειας. Εδώ η ιστορία δεν είναι περασμένη είναι παρούσα. Εδώ η γη αγκαλιάζει τον ουρανό και ο ουρανός χαμηλώνει πάνω από τους ανθρώπους. Η πόλη αυτή δεν είναι απλώς ένας τόπος της Μακεδονίας, αλλά ένα σύμβολο πίστης και ευγνωμοσύνης. Αν κάτι μας διδάσκει, είναι πως η ελευθερία δεν βρίσκεται στο να έχουμε, αλλά στο να είμαστε άνθρωποι με ιδανικά. Να είμαστε παιδιά του Θεού, δηλαδή πρόσωπα ενωμένα στην αγάπη Του.

Ο λόγος του Αποστόλου ηχεί ακόμη στις καρδιές μας. «Στην ελευθερία κληθήκατε, αδελφοί»⁹. Είναι το κάλεσμα λοιπόν του Θεού προς κάθε άνθρωπο του Αμυνταίου και της Μακεδονίας να ζήσει την ελευθερία όχι ως δικαίωμα, αλλά ως χάρη. Όχι ως κατοχή, αλλά ως κοινωνία. Γιατί η ελευθερία, όταν δεν πηγάζει από τον Χριστό, στερεύει. Μα εκείνη που ρέει από τη Χάρη Του, μένει αιώνια.

Ας μην ξεχάσουμε ποτέ αγαπητοί μου, τρία βασικά στοιχεία στη ζωή μας:

Πρώτον, η ελευθερία είναι χάρισμα του Θεού και όχι ανθρώπινη κατάκτηση.

Δεύτερον, η ελευθερία βιώνεται με πίστη, θυσία και μνήμη, μέσα στην κοινότητα και την προσευχή.

Τρίτον, η ελευθερία χωρίς αγάπη και ταπείνωση μετατρέπεται σε σκλαβιά, ενώ εκείνη που πηγάζει από το Πνεύμα του Θεού γίνεται φως και ειρήνη αιώνια.

Ζήτω το Αμύνταιο. Ζήτω η ελευθερία. Ζήτω ο ευλογημένος τόπος της Μακεδονίας μας.

Ο Μητροπολίτης Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας Ειρηναίος

Παραπομπές:

¹ Β΄ Κορινθίους 3,17

² Γαλάτας 5,13

³ Ιωάννης 15,5

⁴ Ιωάννης 15,13

⁵ Α΄ Πέτρου 2,16

⁶ Β΄ Κορινθίους 3,17

⁷ Ρωμαίους 14,17

⁸ Γαλάτας 5,1

⁹ Γαλάτας 5,13